

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: tristostrana petiti-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani

Tvoj je vstajenja dan!

Zavalili so mu težak kamen na grob in zraven postavili stražo. Slišali so sicer sovražniki govoriti, da bo vstal v novo življenje, a verjeli tega niso; vedeli so, da vroča srca goje skrivne nade, a bili so prepričani, da se ne izpolnijo. A zatresla se je zemlja, vihar je zabesnel nad vrhovi, krvavo je zažarelo nebo — srca z nadejami so zdrhtela — odvalila se je težka skala in odpadle so verige — srca z nadejami so zavriskala: **Vstal je!** In zadoneli so zvonovi in nesli radostno vest po zemlji slovenski do zadnje kočice zatiranega seljaka. Vstal je narod jugoslovanski, radujte se! Obrnile so se oči proti vzhodu, zažarele v prečudnem ognju in zrle polne hrepenenja v jutrovo stran. Ena misel, ena nada je prešinila srca. In stisnili so si roke prijatelji, spregovorili niso, samo v oči so si pogledali globoko in brali v njih to, česar usta niso mogla povedati. Starcu se je utrnula solza radosti, da je doživel ta srečni dan. Maščevano je brezmejno gorje, izmite grenke solze in krvavi žulji stoletnega jarma. Odgrnilo se je tajinstveno zagrinjalo bodočnosti; jasna leži pred nami in svetla; le ena pot vodi do nje! V srcu ni dvomov več, s krepko nogo na to pot! Srečna Velika noč! Težko zaželjena si prišla in nas utrdila v neomajani veri v svojo moč, v smelem upanju na svobodo in vroči ljubezni do rodne grude. Najsrečnejša, kar so jih vekli naklonili našemu narodu.

Zatrepetali so sovragi, v črni zavisti so jim zaiskrele oči. Uzrli so jate Sokolov, ki se zgrinjajo od juga in severa nad zemljo slovensko. Plaši jih to silno plahutanje krepkih perot. Zvežimo jim krila! Zadušimo jim v srcih mogočni plamen, ne pustimo, da stisne brat bratu ranjeno roko, ki ga je osvobodila, da vidi sledove za svobodo prelite krvi! Zaman! Verige so strte, napočil je vstajenja dan!

Grški kralj umorjen.

Iz Soluna je prišla v torek ponoči presretna vest, da je bil istega dne popoldne umorjen grški kralj Juri. Poročilo je bilo tako neverjetno, da je vse pričakovalo, da se dementira. Toda brzobjavka za brzobjavko je potrjevala resničnost te vesti. Takoj je nastalo vprašanje, kdo je morilec? Razneslo se je sumničenje, da je to Bolgar. To bi bilo moglo imeti za balkansko zvezo nedogledne posledice. Hvala Bogu, da se to domnevanje ni uresničilo, bolgarske roke so neomadeževane. Kralja je umoril lastni podložnik — Grk Skinas.

Morilec se je bil skrival na oglu ceste Hagia Triats, par korakov od policijskega komisarijata tega okraja. Ko se je vračal kralj s sprehoda v svojo palačo, je ustrelil morilec na razdaljo dveh korakov na kralja. Ko je padel prvi strel, je hotel kraljev adjutant ustreliti s svojim revolverjem morilca. Adjutantov revolver pa se ni sprožil. Med tem sta se vrgla dva kreška orožnika na morilca in ga prijela. Adjutant se je nato obrnil proti kralju. Mislil je, da kralj ni bil zadet. Kralj pa se je bil med tem že zgrudil pred prodajalno nekega trgovca. Trgovec se je trudil vzdigniti kralja, ki ni govoril nobene besede. Vojaki so nato prenesli kralja v bolnico.

Krogla, ki je bila izstreljena komaj na dva koraka razdalje, je bila našla pot skozi hrbet pod lopatico v prsi. Nastopila je močna krvavitev, tako, da je bil z demantil okrašen križ, ki ga je nosil kralj vedno na verižici krog vratu, ves krvav.

Krogla je bila izstreljena iz starega samokresa in je prebila srce, ter prišla na prsih zopet ven. Umor se je izvršil ob 5. uri 20 minut popoldne, kralj Juri je umrl ob 6. uri 30 minut.

Čez Pariz prihaja poročilo, glasom katerega slika kraljev adjutant umor sledi:

Bližala se je noč, ko sva se vračala s kraljem s prehoda pri »Belem stolpu«. Vprašal sem zato kralja, ali bi ne stopila nekoliko hitreje, ker sem že dlje časa opazoval, da se zbira ob poti, kjer hodil kralj,

izredno mnogo občinstva, ki ga je nadlegovalo tudi s prošnjami za milodare. Zdi se mi, da sem atentatorja že večkrat videl med tem bočinstvom. Ko sva se vračala s kraljem, je sedel atentator v kavarni Varieteja. Ko sva prišla mimo, je atentator skočil pokoncu in z vsklikom: »Tu imaš!« in trikrat ustrelil na kralja, ki se je zgrudil v moje roke. Kmalu se je pripeljal na kraj umora avtomobil, ki je kralja odpeljal v bolnico. Še na potu pa je kralj izgubil zavest in umrl predno smo dospeli v bolnišnico.

Atentator.

Ko so morilca aretirali, se ta ni prav nič upiral. Jasno je, da niso ravnali z njim ravno posebno vljudno, toda morilec se je hotel obdati z nekako tajnostjo. Na vprašanje straže je vedno le odgovarjal: »Saj imate sodnije, tam bom govoril!« Na policijskem komisarijatu je povedal, da se piše Skinas. Njegovi tovariši pravijo, da je živel v inozemstvu in da se je vrnil šele, ko so Grki zasedli Solun. Skinas je baje kakih 40 let star in je bil učitelj. Doma je baje iz Vola ali Seresa.

Njegovega dejanja ni presojati kot političen zločin, za to ni bilo povoda, njegovo dejanje je delo moralčno popolnoma propadlega človeka, tem ostudnejše, ker ni mogoče najti v vseh njegovih dosedanjih izpovedbah niti sledu kake ideje, ki bi vsaj deloma razjasnila namen tega zločina.

Vest o umoru v Atenah.

Princa Juri in Andrej sta sporočila strašno novico z največjo previdnostjo kraljici Olgi. Ko je kraljica izvedela, kaj se je zgodilo, je padla brez zavesti princema v odprte roke. Kmalu se je sicer zopet zavedla, toda večkrat zopet onesvestila. Princa, oba mlajša sinova kralja Jurja, sta se trudila utolažiti svojo mater.

V Atenah samih dolgo niso mogli verjeti, da bi se bil izvršil ta atentat. V sredo zjutraj pa so naznanili strelji iz topov ta dogodek in vsi zvonovi so zvonili. Vsa javna poslopja in večina privatnih poslopjij je v črnih zastavah. Vlada je odredila šest-

Razširjajte „Slovenski Dom“.

mesečno državno in celoletno dvorno žalovanje. Parlament se je seštal; da vzamne na znanje smrt kralja in nastop vladne prestolonaslednika Konstantina. Vsi listi prinašajo dolge članke, v katerih slave kralja Jurja kot spretnega in ljubljene vladarja, in označujejo umor kot narodno nesrečo.

Ko je padla trdnjava Janina, je kralj Juri izrekel še napitnico z ozirom na svojega sina prestolonaslednika Konstantina:

»Dal mi je najsrečnejši dan mojega življenja, ko je zavzel Solun; povišal sem ga za generala. Sedaj, ko je končal zmagoviti boj, je edina zahvala samo še krona.«

Hitro so se izpolnile te preroške besede.

Kralj Juri.

Dne 23. marca 1863. je nastopil kralj Juri kot Georgios I. po odstopu bavarskega vladarja Otóna svojo vlado. Rojen je bil 24. decembra leta 1854. Velesile so se bile odločile dati Grški v osebi še nedoletnega Viljema Danskega iz hiše Schleswig-Holstein - Sonderburg - Glücksburg, novega vladarja in velesilam se je imela Grška do najnovejšega časa, dokler razumnost sedanjega ministrskega predsednika Veneselosu ni pokazala grškemu narodu svojih naravnih sosedov, s katerimi mora živeti v prijateljstvu, zahvaliti za vse, celo za svoj obstoj. Ves čas njegovega vladanja pa so trajale velike težkoče zaradi Krete. Takoj, ko je nastopil Viljem Danski kot kralj Juri vlado, se je izkazala Angleška kot velikodušno prijateljico ter podarila Grški prostovoljno in v obče presenetenje, Jonske otoke, samo otoka Krf in Paxos sta bila proglašena kot nevtralna. Mladi kralj seveda ni bil kos svoji nalogi in tudi njegov posvetovalec ni bil zelo srečen. Ministrske krize so sledile druga za drugo in Grška je bila vedno v silnih denarnih stiskah. Že leta 1866. so hoteli Grki priklopiti otok Kreta svojemu kraljestvu. Na otoku so se vršili ljuti boji. Krščanski in grški prebivalci so se zbrali v notranjosti otoka.

Leta 1889. je izbruhnila na Kreti zopet vstaja, končno so velesile 15. februarja 1897. Kreto vzele pod svojo zaščito, Grška pa je zahtevala, da naj Krečani sami odločijo, pri kateri državi hočejo biti. Grška se je postavila tedaj po robu ne le Turčiji, marveč tudi velesilam. Vsled tega je prišlo 18. aprila 1897. do vojne med Grško in Turčijo. Takoj začetkom vojne so se Grki v divjem begu umaknili za Lariso. Grke je vodil tudi takrat kot vrhovni poveljnik prestolonaslednik, zmagoviti turški vojski pa je poveljeval Edhem paša. Tedaj so zopet nastopile velesile v prilog Grški, ki je sicer izgubila Tesalijo in morala plačati vojno odškodnino kakih sto milijonov kron, vendar pa je Rusija izposlovala, da je bil grški princ imenovan za gubernatorja na Kreti. Turčiji je ostala kot edini znak njene suverenitete nad Kreto pravica, da

je smela razobesiti v Koneji tudi svojo zastavo. Velesile pa so šle še delj, plačale so Grški vojno odškodnino, zato pa so postavile Grško, ki se je imela vedno boriti s finančnimi kalamitetami, pod kuratelo, katere se je Grška šele v poslednjem času otresla, ko je dobila bolj trezne in razumne državnike. Leta od 1897. naprej je posvetila Grška pripravam za revanžo, toda njena želja po osveti za leto 1897. bi bila ostala brez dvoma platonična, če bi ne bila podala rok svojim sedanjim balkanskim sosedom. Kar se tiče kralja Jurja samega, je treba še omeniti, da je bil poročen z rusko kneginjo Olgo, ki mu je rodila 2. avgusta 1868. prestolonaslednika Konstantina.

Razgled po svetu

Demobilizacija in vojaški dopusti.

Poleg rezervistov letnika 1908 so odpuščali tudi vse rezerviste tehničnih čet in sicer letnika 1909 in 1910. Vsi rezervisti, ki so sedaj izredno služili štiri mesece, so oproščeni prve in tretje orožne vaje, tako, da imajo napraviti samo še drugo vajo, ki je določena na leto 1915. — Vsled naredb armadnega inšpektorja Oskarja Potioreka se prično odpuščati rezervisti 15. in 16. kora dne 20. marca na dopuste. Dopusti so zelo kratki in so razdeljeni v 4 perijode. Na dopust bodo odpuščali 4% moštva, ki se pa mora zopet vrniti. Potne stroške za odpuščene plača erar.

Ali je balkanska zveza trdna.

O tem važnem vprašanju je napisal ruski publicist Nemirovič - Dančenko več člankov, iz katerih posnamemo nekoliko citatov:

Od vseh strani se je slišal klic: »Balkanska zveza se maje! Niti do konca vojne ne bo obstala! Že danes je vsa trhla!«

Posebno avstrijske črne ptice! Kako bi ne! Čez 500 let se je morda v prvič pred njimi pojavil čudež: Resnična zmaga slovanske samostojnosti. Nihče bi ne šel raje na — pogreb »Velike Zveze« slovanske, nego ti.

Odšel sem pred mesecem iz Sofije, kjer je zvezan glavni vozelj Balkanske zveze. Tam sem se seznanil ne le z voditelji političnih strank, temveč tudi z vodilnimi diplomati. Dolgo sem z njimi govoril in odkrito, kajti smatrajo me za svojega. Spominjajo se še zdaj na l. 1877.—1878. in so videli v meni enega izmed onih, žal — redkih ljudi, ki so preživeli to dobo turške vojne.

Meni niso ničesar tajili in meni niso lagali. In kot splošen rezultat vsega, kar sem slišal od Donave do Čataldže, moram izreči popolno in nepobitno prepričanje, da je največji dogodek poslednjih štirideset let — Balkanska zveza — ne samo danes nerazrušljiva, temveč da ostane ne-

zrušljiva tudi potem, ko umolkne grmenje topov in pokanje mavserk in manliharc.

Bolgarsko, ki danes dominira v Balkanski zvezi, je pripravljeno doprinesiti vse žrtve, samo da vzdri situacijo, ki jo je ustvarila vrsta krasnih zmag, situacijo, ki je vrnila Slovanom polovico oropanih dežel.

V zagonetni daljavi bodočnosti, kjer je vse tako nemirno, megleno in negotovo, mi žari eno svetlo resnico: **Balkanska zveza je vzrasla na rodovitnih in globokih tleh. Njene korenine so se že zdavnaj zvezale na potovanjih iz Sofije v Belgrad in iz Belgrada na Cetinje.** In močne roke so to vodile.

Spominjam se, kakor bi bilo to dates, besed bolgarskega javnega činitelja, enega izmed — glavnih, besed silnih in gotovih:

»Mi raje v krvi odrežemo del svojega lastnega telesa in ga damo zaveznikom, nego da bi nudili svojim sovražnikom radostni pogled na razpadajočo se našo zvezo...«

Nikdar, Avstrija se ne bo veselila nove slovanske nesreče. Zveza je, zveza bo! Zveza z zmagovitimi armadami, s talentiranimi in izkušenimi generali, z narodi, navdušenimi za velike cilje.

Danes je to — moč. Toda jutri, ko se vlijejo v njihovo vojsko stotisoči vojakov iz krajev, Turkom odvzetih, **bo to — nevarnost.**

Slovenija

s Slovenski vsesokolski zlet — prepovedan. Z nepopisnim strmenjem in ogorčenjem je Ljubljana izvedela, da je kranjska deželna vlada **prepovedala za mesec avgust nameravani sloven. vsesokolski zlet.** Vlada je svojo prepoved utemeljila z lakonično frazo, ki se da za vsako šikano vporabiti, namreč z ozirj na javni mir in red. Seveda je ta utemeljitev bosa in za lase privlečena, ker slovenski vsesokolski zlet ni nevaren javnemu miru in redu niti najmanj. To se je pokazalo še pri vsaki taki priliki. Taki zleti so se že vršili v Ljubljani in javni red in mir se ni nikoli niti najmanj kalil in ni bilo nikdar niti sence poviha za kako intervencijo oblastvenih organov. **Sokoli skrbe pri takih prilikah sami za red in mir** bolje, skrbneje in z večjo avtoriteto kakor pa varnostni organi. V Pragi so lansko leto Sokoli sami skrbeli za javni red in mir, policija jim je to popolnoma prepustila, in red in mir je bil nad vse vzoren, dasi je bilo na stotisoče ljudi zbranih. Mir in red sta bila v Pragi v sokolskih dneh idealna — to so priznali najvišji oblastveni organi in sam namestnik češkega kraljestva knez Thun. Čast, ugled in veljava sokolstva zahtevajo, da se vrše sokolske priredbe mirno in dostojno, da potečejo kakor nekaki narodni prazniki in

da se ne zgodi ničesar, kar bi vrglo le najmanjšo senco na sokolsko organizacijo. Zdaj pa pride deželna vlada kranjska in zaluči sokolstvu v obraz, da je sokolski zlet v Ljubljani nevaren javnemu miru in redu. Ta obdolžitev je absolutno neresnična in mora to biti le pretveza in izgovor, zlasti ker je vendar Ljubljana tako izrazito narodno-napredna, torej sokolstvu naklonjeno mesto, kjer nasprotniki sokolstva, tudi če bi imeli namen, **niso v stanu** motiti sokolskega zleta in ogrožati javni mir in red. Pretveza, pod katero je deželna vlada prepovedala slovenski vsesokolski zlet, je torej jalova in morajo za njo tičati drugi nagibi. A kakšni? Kaj more biti vzrok tej prepovedi? Še nikoli ni bila v Cislitvanski izdana taka prepoved, še vedno so najrazličnejše vlade brez ovir dovoljevale sokolske zlete. Še več! Taista centralna vlada, ki ima tudi danes državno krmilo v rokah, je lani v najslovesnejši obliki priznala velikansko važnost sokolstva za нравno in telesno vzgojo ljudstva. Priznala je to na ta način, da je dovolila sokolskemu zletu v Pragi znatno denarno podporo in da se je po oficijalnih zastopnikih sama udeležila sokolskega zleta v Pragi. Ministra Trnka in Hussarek sta bila od vlade poslana v Prago, da jo zastopata pri vsesokolskem zletu; udeležili so se zleta vsi najvišji javni dostojanstveniki na Češkem s cesarskim namestnikom knezom Thunom in deželnim maršalom knezom Lobkovicem na čelu in udeležila se je zleta vsa praška generaliteta. Lani je torej vlada oficijalno izkazala sokolstvu svoje spoštovanje in mu v slovesni obliki posvedočila, da priznava njegovo važnost ne le za narod, nego za celo državo, letos pa je taista vlada temu istemu sokolstvu prepovedala zlet, češ, da je nevaren za javni mir in red. Ali si je mogoče misliti večje protislovje? Ali ni vlada s svojo sedanjo prepovedjo udarila sama sebe po zobeh? Pri vsem tem je pa še vedno zaodeto v tajinstveno meglo, **kaj je pravi vzrok prepovedi**. Temu in onemu se zdi, da je vlada prepovedala zlet, ker se boji, da se ga udeležijo zastopniki inozemskih Slovanov, da pridejo na zlet deputacije srbskih, ruskih in bolgarskih Sokolov. Sicer pa so bile deputacije ruskih, bolgarskih in srbskih Sokolov tudi lani v Pragi, a vendar ni imela vlada niti najmanjšega povoda se pritožiti. To je tudi naravno. Saj je sokolstvo nepolitična organizacija in za kake politične manifestacije ni na sokolskih zletih ne časa ne prilike. Kje tiči torej vzrok tej nečuvni in brezprimerni prepovedi? Ne moremo si misliti drugega, kakor, **da hoče kranjska deželna vlada »priporočati« navzgoraj slovensko sokolstvo, da bi bila z njim »priporočena« narodno-napredna stranka in s tem kolikor toliko opravičena politika kranjske deželne vlade, ki vpropašča našo nesrečno deželo**. Ker bodo napredni poslanci pri osrednji vladi storili primerne korake, se bo morda izvedelo

kaj natančnejšega, vendar povemo že danes, da se ne udajamo nobenim ulizijam. **Ubijanje vsega, kar je na Kranjskem narodnega in naprednega, je danes cilj vladne politike** — to smo spoznali že iz tisoč slučajev in to nam potrjuje tudi ta prepoved. S to prepovedjo je vlada storila tudi **ogromno škodo ljubljanskemu prebivalstvu**. V Pragi so lani izračunali, da so povodom sokolskega zleta tjakaj došli tujci pustili v mestu okroglo 15 milijonov kron. V Ljubljani seveda ni računati na tako udeležbo, a vendar se lahko računa, da bi se zbralo tukaj najmanj 50.000 ljudi, ki bi bili — če štejemo samo po deset kron na dan — dali v treh dneh ljubljanskim obrtnikom in trgovcem okrogel milijon kron zaslužka. Kako bi to zaleglo v teh trdih časih, ko vse hira in propada, kako bi bilo s tem milijonom kron pomagano našim, zaslužka potrebnim someščanom, pač ni treba praviti. In kako bi to povzdignilo tujski promet, tudi ni treba popisovati, saj vendar vsakdo ve, koliko tujcev so ravno sokolski zleti in časnikarski shodi zainteresirali za naše kraje in jih privabili sem, zlasti na Gorenjsko. No, pa morda ima naša vlada svoje zadoščenje tudi na tem, da se tujski promet na Kranjskem ne povzdigne in da odide ljubljanskim trgovcem in obrtnikom lep zaslužek.

s **Novi cestni zakon** se ima razglasiti po predlogu deželnega odbora dne 1. julija t. l. — Volitve v nove cestne odbore morajo biti izvršene do 1. oktobra, vendar imajo novi odbori do konca 1913 glasom prehodnih določil gospodariti še po starem zakonu. S 1. januarjem 1914 se sprejmo potem vse dosedanje okrajne ceste v deželno oskrbo kot deželne ceste druge vrste. Ceste se morajo izročiti v dobrem stanju, sicer ima dežela pravico, izvršiti potrebne poprave na stroške dotičnega cestnega odbora.

s **Deželni zbor in klerikalci**. Te dni se zbera razni deželni zbori, da rešijo tekoče posle, predvsem pa proračune. Med temi pa ni deželni zbor kranjski. Ta bo sklican šele prihodnjo jesen. Začetkoma leta se je govorilo, da bo deželni zbor sklican že meseca februarja, toda ni bil sklican takrat in tudi sedaj se je klerikalcem posrečilo doseči, da se je glede kranjskega deželnega zbora napravila izjema. Zdi se torej, kakor da bi se klerikalna večina bala deželnega zbora. In res, klerikalci imajo vzroka dovolj, da se boje javne kritike v deželnem zboru, saj je javna tajnost, da je lahkomišelnost gospodarstvo klerikalne večine spravilo deželo v tak finančni položaj, da ji grozi neizogiben gospodarski polom, ako se ne pojavi kakor deus ex machina kak rešen angel. Zato se ni čuditi, ako se odgovorni faktorji klerikalne večine trudijo na vse načine, da bi javnosti prikrili dejanski položaj, v katerem se nahaja deželno gospodarstvo. Do jeseni se bo torej že našel ta ali oni izhod iz zagate! Da se bo že obstoječi pri-

manjklaj v deželnem gospodarstvu tudi letos znatno pomnožil in da bo bilanca izkazovala **milijone deficita, to je gotovo**. Da pa bilance z milijonskimi deficiti niso baš dokaz in spričevalo vzornega in solidnega gospodarstva, to je takisto jasno. — Klerikalci so sicer navajeni igrati velike gospode z dolgovi in deficiti — v gospodarstvu jih navadno ne spravljajo iz ravnotežja, toda to pot jih vendarle malo navdajajo skrbi, ker se bližajo — deželnozbornske volitve. Da, če bi te ne bile predurmi, bi klerikalnih mogotcev čisto nič ne bolela glava. A do jeseni se morda vendarle spremeni vsaj nekoliko položaj, morda se do takrat vendarle posreči vsaj delna sanacija deželnih financ z že tolikrat obljubljenimi državnimi podporami iz novih davkov. Tako kalkulirajo naši klerikalni deželni finančniki in zavlačujejo zasedanje deželnega zbora. Toda lahko se zgodi, da se bodo temeljito všteli v svojih računih, potem pa bodo v hujšem precepu, kakor bi bili danes, če bi bil sklican deželni zbor.

s **»Domačin«**. Kranjski Nemci so začeli izdajati svoj list v — slovenskem jeziku. Ta list se imenuje »Domačin«. Kranjski Nemci najbrže mislijo, da bodo s tem »Domačinom« delali na Kranjskem tako zgago, kakor njihovi ptujski somišljeniki s »Štajercem«. Radovedni smo le, na kakšen način bodo Nemci spravili v soglasje svojega »Domačina« s svojim »Grazer Tagblattom«. — V »Domačinu« se bodo prilizovali slovenskemu kmetu in hvalili »Kranjsko hranilnico«. Učili ga bodo tudi »patrijotizma«, katerega je po njihovem mnenju premalo v slovenskih časnikih. V »Grazer Tagblattu« pa blatijo na eni strani slovenskega kmeta, na drugi pa širijo zopet druge vrste »patrijotizem«, ki je zelo malo avstrijski in diši po »rajhu«.

s **Podpore za rodbinske člane onih ogrskih državljanov, ki so bili pozvani v aktivno vojaško službo**. Glasom razpisa c. kr. domobranskega ministrstva se bo potrebnim rodbinam leta 1912 in 1913 v aktivno vojaško službovanje v stalni vojski, mornarici ali domobranstvu pozvanega ali ondi pridržanega moštva, ki ima domovinsko pravico na Ogrskem, Hrvaškem ali Slavoniji, dovolila **enkratna** podpora. Višina te podpore se ravna po številu rodbinskih članov, po dobi aktivne službe in drugih okoliščinah, ki pridejo pri tem v poštev. Tozadevne prošnje se morajo tekom 15 dni po razglasitvi te objave vložiti ustmeno ali pismeno pri političnem oblastvu onega kraja, kjer prebivajo dotični rodbinski člani.

s **Velikonočni dopusti za vojake**. Korono in domobransko poveljništvo je dovolilo, da se dado vojakom velikonočni dopusti v dneh od 19. do 26. marca.

r **Zamenjava otroka v deželni porodnišnici**. Te dni je porodila v tukajšnji deželni porodnišnici neka žena krepko dekle. Ko so nesli novorejenko kopat, so se-

neka oseba nežnega spola, pač pa je vložil tožbo proti Komljanu - Vaisu in drugovom. Pa glej ga vraga, Komljanec je s svojo modrostjo zlezel pod klop s tem, da je kapituliral pred gosp. nadučiteljem, ga prosil odpuščanja, seveda zase, pa tudi za svojega varovanca Vaisa. Gosp. nadučitelj je bil toli dober, da je rade volje odpustil žaljenje, ali treba bo seči tudi nekoliko v žep, kajti 40 svetlih kronc bodo morali šteti za šolski vrt, pa še advokata, ki ne bo po ceni, bodo morali plačati Komljančev gospod, — pa na višjo šolsko oblast bodo morali vse to preklicati, kar bode gotovo peklo v dno duše, ker bodo morali sami v kisló jabolko ugrizniti. Tako tedaj, je imenitno prebrisan ta gospod, mi smo to že prej slišali n. pr. pred g. Gl. se je pohvalil rekoč: »Ich bin die höchsten und angesehenste Person hier in Bučka.« No, to je pokazal tudi pretečeni četrtek, kako visok in pomenljiv človek da je, s tem, ker bo moral šteti kronce za svojo neumno modrovanje. G. Komljanec! Vi se imenujete vedno profesor, in kot takemu mora biti gotovo znan slovenski pregovor, ki pravi: Kdor sam sebe povišuje, prazno glavo oznanjuje. Je - li Vam je treba povsodi nos vtikati, je - li je Vam treba tam pihati, kjer Vas nič ne peče? Ali mislite, da bode Vi s svojo trmo res vse ugnali? Kako že pravi Kristus? Odprite evangelij. V XVI. pogl. 15. vrsta Luk. se bere: Vi ste tisti, kateri se pred ljudmi pravične delate. Bog pa pozna Vaša srca, zakaj, kar je pred ljudmi visoko, je pred bogom gnjusoba. Kot katoliški duhovnik gotovo poznate ta izrek. Želite, da bi poravnava in Vaša neumnost ne prišla v javnost. Ali ne veste, kaj zopet Kristus pravi po sv. Luk. v XIX. pogl. 40. vrsta: In Vam povem, da če bodo ti molčali, bodo pa »kamni vpili«. Nikdo, ki so bili pri poravnavi, ne zine besede, ker ste tako prosili, da bi ne prišlo v javnost — v »Slovenski Dom« namreč, ali kamenje vpije po Bučki, kajti tudi isto je že sito Vaše nadleže. Pa kakršno delo, tako plačilo. 256 K je bilo nekje; nadučitelj, stokrat modrejši kot Vi, je za to vedel, torej tega proč in če njega odstraniti, sem na konju, tako ste si mislili. Pa človek obrača, bog pa obrne.

o Gorenjske novice o

g Iz Črnega grabna. V torek zvečer ob pol 8. se je zgodila velika nesreča na državni cesti nekoliko od Krašnje. Zadel sta skupaj avtomobil in voz. V avtomobilu sta sedela neki poročnik in en vojak, na vozu pa sta se peljala oče Valentin Cerar in sin Mihael Cerar, oba iz Krašnje. Ne ve se še, kako je prišlo do tega, da je kmalu nato poročnik streljal za voznikom. Padla sta dva strela. Po drugem strelu je padel, zadet v glavo, oče Valentin Cerar po domače Gmajnar. Avtomobil je vozil potem proti Lukovci, kjer se je poročnik zglasil na orožniški postaji in povedal, da

so ga trije neznanci napadli s kamenji in gajzlo. Povedal je, da je streljal. Avtomobil je imel razbito svetilko in sprednjo stekleno steno. Ustreljenega Cerarja so nesli v bližnjo hišo k njegovemu sinu. Poklicani zdravnik dr. Churain iz Lukovce je ranjenca obvezal, izrekel pa je dvom, da bi ozdravel, ker je šla krogla pri levem sencu notri, sredi čela pa ven. Ranjenec se kmalu ni več zavedel in je v sredo zjutraj izdihnil. Ustreljeni Cerar je bil 66 let star in sicer dobrovoljen mož ter je vozil razne stvari iz Ljubljane, kadar ni imel doma na posestvu opravka. Preiskava bo šele pokazala, kako je bila vsa stvar, vendar pa se mora obsojati tako nepremišljeno streljanje v glavo.

g Sveta gora pri Vačah. Morebiti se čudite, vi bralci dragega nam »Slovenskega Doma«, kako da smo pri nas zadnji čas postali tako živahni. Zakaj ne bi bili? Le pomislite, pri nas smo tako lepo in mirno živeli, dokler ni prišel k nam za dušnega pastirja naš sedanji, dobro rejeni gospod. Imeli smo tudi prej duhovne, a ti so bili mirni, niso delali po fari razdora, opravili so svoje dolžnosti v cerkvi, pa je bil mir. Za politiko se niso brigali. Čudili smo se časih, ko smo slišali, kako se drugod kregajo z raznimi sitnimi kaplani in župniki, pri nas je pa lepo mirno. V neizbrisnem spominu nam je gosp. Zgaga, ki je bil pri nas, on je bil duhoven, da malo takih. Prišel je med nas, a ni prodajal sitnosti, ampak mi napredni kmetje smo z njim fletne urice preživeli. Zgaga ni bil strankar. A naš Bonaventura ga ni mogel videti v naši fari, menda mu je bil še premalo klerikalen, saj on tako preganja vse dobre duhovne in gosp. Zgaga je moral oditi s Sv. Gore. Nekdanji župnik v Št. Lambertu g. Berce nam je še danes Svetogorcem in Šentlamberčanom v najboljšem spominu. A iti sta morala oba in še danes nimata miru pred Bonaventuro. Pokojni župnik Knižek je bil revček, ni imel nikjer besede, še v farovžu ne, komandirale so ga le ženske, a nam je dal mir. Po njegovi smrti pa se je začelo goditi naši fari slabo. Vsilil se nam je s svojo nadvlado, vam bralcem dobro znani klerikalni petelin, gologlavi kaplan na Vačah. Prihajal je k nam nekaj mesecev, a ne nas učil božjega nauka, ampak prodajat svojo klerikalno zagrizenost in sejat razdor; krepko mu je pri tem pomagal suhi Cuderman iz Št. Lamberta. Hudi časi so bili to za nas in do grla smo bili že siti Majdičevega vednega zmerjanja; marsikdo je rekel, da ne bo šel več v cerkev, dokler bo Majdič lazil na Sv. Goro. Hrepeneče smo čakali novega župnika; že smo bili zaslišali vesel glas, da pride k nam neki Šmit, ki ni prevzet klerikalnega strankarstva. A to so znali gotovi ljudje obrniti drugače, da Šmit ni prišel, ampak sedanji komandant. Bonaventuri je menda bilo žal, da je bila naša fara dosedaj še neokužena po klerikalcih in zato je hotel dati nam duhovna, ki naj prinese po nje-

govem naročilu razdor s svojo klerikalno politiko. Majdič se je pri nas na prižnici bahal, da ima tako trdo kožo, da mu nihče ne more do živega, a naš sedanji gospod pa kažejo še bolj trdo kožo. Nič se jih ne prime, toliko smo jim že v našem naprednem kmečkem glasilu napovedali, a so nepoboljšljivi. Čemu se ustanavlja Marijino družbo za fante, ki so in ostanejo napredni; in upamo, da bodo gluhi za vstop v družbo kimavcev. Obžalujemo, da je že toliko sicer dobrih mož stopilo pod suknjo župnikovo in mu začelo kimati. Čujemo, da namerava naš župnik ustanoviti nepotrebno izobraževalno društvo; le to je križ, ker ustanovitelj nima pripravnega prostora. Naš sedanji dušni pastir prav nič ne zaostaja za Majdičem, je torej vreden njegov naslednik. Lepa trojica pa je: naš gospod, Majdič in Cuderman. Pa tudi radi se imajo; gliha vkup štriha, zato se tako pogosto shajajo in kujejo črne naklepe zoper tebe, napredni kmet. Še eno besedo onim, ki bi radi bili naši, pa se boje farovške komande. Žalostno bi bilo za našo faro, če bi se »Domoljub« po nji razlezel; čudno bi to ne bilo, če pomislimo, koliko so se naš pospod za to prizadejali. Napredni kmetje, na noge, da nas klerikalizem ne zaduši, ki se je začel tudi pri nas tako zelo šopiriti, zato razširjajte in naročajte »Slovenski Dom«.

g Vače. Zadnjo nedeljo je rojil Majdič nad »Slovenskim Domom«, da je bilo strah in groza. Vrag pa ni hotel priti po nas. Sedaj na skrivaj ustanavlja fantovsko Marijino družbo. Morda se bo res kdo zaradi ljubega miru zapisal. Nazadnje bo pa vse zaspalo, kakor so druge Majdičeve ustanovitve zaspale. Kmet kmalu izprevidi, da to ni zanj. Majdič bi rad še fante vedno držal na Vačah, da bi zapravljali čas in denar. Koliko koristi neki imamo od naših marinaric? Le pojdi gledat božji grob, ki je pogorel, pa boš videl. Obžgani božji grob nam letos mnogo pove. Za treznost smo mi bolj vneti, kot vsi Majdičevi baki. Če nas bo pa Majdič treznosti učil, potem bomo vedno barko vozili. Kdor pa tega noče delati, ta bo pred Majdičevo treznostjo zbežal. To so že brihtnejši šolarji izprevideli in se niso dali v Majdičevo treznost ujeti. Počasi se ljudem odpirajo oči, spregleduje pa naš kmet vendarle. Seveda spregleduje drugače, kakor želi naš Majdič. — V a č a n.

o Zagorske novice o

zg Iz Zagorja ob Savi. Dne 19. marca smo izročili materi zemlji Josipa Kalana, vpokojenega paznika. Mož je vsikdar pri volitvah oddal svoj glas narodno - napredni stranki. Pred letom mu je umrla soproga, to ga je hudo bolelo. Zapušča dva nepreskrbljena otročička. Bodi ti lahka domača zemlja in počivaj v miru!

zg Novo cesto Zagorje - Trojana je pričel ta teden graditi stavbenik Vinko

Jeličič. Cesta mora biti do konca junija izgotovljena.

zg **Novi železo - betonski most pri kolodvoru** bo tudi drugi mesec dograjen in izročen prometu. Skrajni čas je že, da bo most gotov, kajti stari most je že skoro ves trohnel, če se pelje s praznim vozom čez, se ves most trese.

zg **Kmetje in posestniki v Zagorju in v okolici** se opravičeno pritožujejo glede nereda, ki obstoji v živinskem prometu s sosednjo Štajersko. — Pred par leti je ukazala deželna vlada za Kranjsko, da morajo imeti živinski potni listi razven občinskega pečata, tudi pečat okrajnega glavarstva. A kaj se je zgodilo? Ko ženejo naši kmetje živino na semenj v Trbovlje, so bili zavrtnjeni in niso smeli postaviti živine na semenj, in sicer radi tega, ker je bil pritisnjen na živinski potni list pečat okrajnega glavarstva! — Drugi slučaj: Lansko jesen so gnali naši kmetje zopet živino na semenj v Trbovlje in zopet se jih je zavrnilo, ker je bilo prepovedano, goniti živino s Kranjskega na štajerske sejme. Tretji slučaj: Neki posestnik iz Zagorja gre v Trbovlje ter ima svojega psička pri sebi. Orožnik ga ustavi ter ga naznaní, ker je bil v Trbovljah vasji kontumac, pes pa ni imel nagobčnika! — Prizadeti posestniki prav nič niso vedeli o kaki prepovedi, in sicer radi tega ne, ker je politična oblast v Celju pozabila naznaniti sosednjim občinam take omejitve v živinskem prometu. Ljudstvo je opravičeno ogorčeno nad takim postopanjem in upamo, da se taki slučaji ne pripetijo več.

o SLOVENJI GOROTAN o

sg **Kakšen naj bode naš cilj?** Ne bode mo danes globoko posegali v politično življenje koroških Slovencev; navesti hočemo našim čitateljem le nekatere razloge, kakšen cilj in smoter bode imel v bodoče naš list »Slovenski Dom« za Koroško. Ne z željo, da se zapletemo v sovraštvo pri slovenski klerikalni stranki na Koroškem, ker bi bilo vsako sovraštvo obojestransko brez pomena pri narodnem delu, smo se začeli zanimati za tednik »Slovenski Dom«. V prvi vrsti hočemo vpeljati na Koroškem časopis »Slovenski Dom«, kateri je eden najboljših in najcenejših časopisov za priprosto slovensko ljudstvo. Veliko naročnikov se je že z vpisano naročnino (3 krone za celo leto) oglasilo. Kaj lepo se je izrazil neki kmet iz Šmarjete v Rožu: »Žal mi je, da nisem že prej vedel za »Slovenski Dom«. Glavno naše delo naj bode spraviti iz vsakega kota po deželi strupeno nemškutarsko nadlego. Brezobzirno bode mo nastopali proti falotski politiki koroških Nemcev; kateri nazivljejo nezavedne Slovence — deutschfreundliche Slovenen. Na delo torej koroški Slovenci za procvit in probujbo slovenskega koroškega ljudstva.

sg **Glinje.** Na velikonočni ponedeljek vprizori Boroveljski Sokol pri Cingelcu na Trati igro »Anarhist«, po predstavi je koncert in ples. Da ne izgublamo preveč besed z vabljenjem naj zadostuje če rečemo; kdor se hoče pošteno in neprisljano zabavati, bo prišel na velikonočni ponedeljek k Cingelcu na Trato.

sg **Črtice iz Koroškega šolstva.** Slovenščina na koroških šolah se po prizadevanju naših »pedagogov« Benda - Juvan-Morotovega kalibra vedno bolj preganja. Tem gospodom se zdi germanizacija koroških Slovencev še vse prepočasna; zato hočejo »Volksratu« in nemškimi obrambnim društvom priskočiti na pomoč s prav radikalnim sredstvom na ta način, da vržejo slovenščino popolnoma iz koroških šol. Pri tem računajo: Mladina, ki se ni priučila slovenskemu pismenemu jeziku, tudi ne bo mogla čitati slovenskih knjig in časopisov in bo navezana zgolj na nemško čtivo. Potom nemških knjig in časopisov se bode navzemala nemškega duha in uspeh ponemčevanja bo gotov. Temu stremljenju slavnih koroških »pedagogov« primerno so se zakonito določene, za slovenske učence obligatne 3 ure slovenskega pouka malone po vseh koroških šolah **izrinile**, in sicer večinoma na ta način, da so jih slavne šolske oblasti zaukazale nastaviti na konec popoldanskega pouka. Torej po šoli, ko je odšla večina šolarjev domov, se je poučevala slovenščina in so maloštevilni slovenski učenci, ki so se priglasili za ta pouk, po pravici smatrali to ravnanje kot nekako kazen in so polagoma tudi — izostali! Naši slavni »pedagogi« pa so kajpada z vso resnostjo zatrdjevali, da slovensko ljudstvo ne mara pouka slovenščine na šolah. Ali ne tiči v tem največja zlobnost naših šolskih organov, ki so vendar poklicani, da čuvajo zakone in pravico! Koder pa so na splošno zahtevo slovenskega ljudstva, oziroma krajnih šolskih svetov uvedene slovenske ure, pa poučujejo slovenščino nemškutarski učitelji, ki pismene slovenščine sami niso zmožni; naravna posledica temu je, da je pouk tak, da se ga Bog usmili. Tako n. pr. poučuje nemškutarski nadučitelj v M. na Z. svoje učence na ta način: Čitajo sicer nekoliko slovensko iz slov. berila, a ne razumejo, ker jim učitelj ne razklada; govorijo pa nemško, n. pr. »Türken heist auf slovenisch sirk.« O kakem spisju iz slovenščine sploh ni govora. In to se godi na šoli, ki jo obiskuje izmed 210 učencev le 9 Nemcev; vsi drugi pa so Slovenci. Da bi pa tudi pod temi razmerami ne ostal kak atom znanja slovenščine preveč na slov. mladini, kar bi proces germanizacije znalo ovirati, so si slavni koroški »pedagogi« znali pomagati tudi iz te zadrege: Učitelj piše na tablo: »Ersuche, dass mein Sohn, (meine Tochter) die slovenische Stunde nicht besucht.« (Prosim, da bi moj sin (hči) ne zahajal v slovensko uro). —

Otroci prepisujejo na listek, starši podpisujejo in »nevarnosti«, da bi slovenski otroci priučili slovenskemu čitanju, je — konec! Ali to ni žalostna slika iz koroške šole? Sedaj naj se pa še kdo čudi, da Koroški Slovenci tako nazadujemo! Pa vprašajte naše za veronauk vsposobljene učitelje, kake skušnje imajo glede čitanja slov. katekizmov in tožili vam bodo, da jih mnogo **ali sploh ne zna slovensko čitati**, ali pa vsaj tako, da jih morajo katehetje izven šolskega pouka sami poučevati v čitanju, če hočejo dosežati v svojem predmetu povoljnih uspehov. Pa dejstva zadostno ilustrira naš škandalozni in sramotni sistem, ki mu gotovo ni najti enakega niti med barbarskimi Albanci. Nedavno temu mi je tožil slovenski duhovnik, da mlajša generacija ne mara oziroma ne zna več čitati slov. knjig, kar opazuje posebno pri nabiranju članov za »Mohorjevo Družbo«. Med tem, ko se še stari ljudje naročujejo izključno na knjige »Mohorjeve Družbe«, mlajša generacija že raje pristopa k nemški: »St. Josefs Bücherbrüderschaft«. In če jih vprašuje zakaj ne pristopijo k »Mohorjevi Družbi«, mu odgovarjajo v nekaki zadregi, da ne razumejo slovenskega čtiva. Tako opazujemo danes vsepovsod, da se uresničuje prorokovanje svoječasnega dež. šol. nadzornika Gobanca, da je utrakvistično šolstvo najsigurnejše sredstvo za germanizacijo koroških Slovencev. Od slov. šolskih organizacij in pol. vodstva v Celovcu pričakujemo, da obrnejo šolskemu vprašanju koroških Slovencev več pozornosti, nego se je to godilo dosedaj.

sg **Nemškonacionalni patrijotje.** Živo nam je še v spominu, ko je o priliki otvoritve turške železnice v Monakovem naš Dobernigg zidal most iz Nemčije tja do sinje Adrije, da pa je po preteku nekaj let odkril svoje patrijotično srce in se delal najboljšega Avstrijca. Slikal je nas Jugoslovane v najčrnejših barvah, da škilimo tja doli v Srbijo in kar je še drugih takih neumnosti, kratkomalo, da ima Avstrija v Nemcih najboljšo zaščito! V nedeljski številki dne 9. marca pa je bil v **Doberniggovem listu** »Freie Stimmen« objavljen članek, ki se peča s prestolonasledništvom v Avstriji in je bil list radi tega — a šele **tri dni potem zaplenjen**. Čujte in strmite: radi **protidinastične tendence** omenjenega članka!! Ker je članek zaplenjen, seveda ne smemo objaviti njega vsebine, ker bi zaplenili tudi nas. To pa lahko povemo, **da je dotični članek pisan v skrajno žaljivem tonu napram našemu prestolonasledniku in njegovi soprogi**. Če bi si kaj takega dovolil kak slovanski list, vsa Nemčija bi bila pokoncu in bi nas psovaja z izdajicami. **Vladni list**, kakor se štejejo »Freie Stimmen«, pa brez skrbi lahko objavlja protidinastične članke in državni pravdnik (**»Freie Stimmen« so bile zaplenjene šele na pritisk z Dunaja tri dni pozneje, ko so**

bile že v vseh rokah) v strahu pred koroškim nemškim »Volksratom«, pred Doberniggom in Hohenburjerjem zatiskuje obe oči. Dinastija prihaja torej šele v drugi vrsti!

Ostali slovenski kraji

o V neki vasi tržaške okolice je navada, da ko pridejo z mrličem v cerkev, gredo spremljevalci — v prvi vrsti sorodniki in prijatelji — okoli oltarja in darujejo tam svoj dar; vrši se torej o tej priliki tudi »ofer«... Resnici na ljubo moramo povedati, da to ni vpeljala sedanja dotična cerkvena uprava, ampak je to v dotični vasi že od nekdaj v navadi. — Čudili pa smo se tej praktični napravi tembolj, ker nismo tega do sedaj še nikjer videli, ne po mestih in ne na deželi. Nam se zdi, da ako se je v oni vasi marsikaj novega vpeljalo in starega odpravilo, da bi se zamoglo tudi v tej zadevi kaj storiti; kajti o priliki porok držati »ofer«, je marsikje v navadi, a o priliki smrti, ob najglobokejši žalosti ostalih, pa menda samo v dotični vasi na Tržaškem. — Slučajno navzoči tujci se temu zelo čudijo. In po pravici.

o Zopet dvojna mera. Neki ženi iz Sepulj pri Tomaju na Krasu ni hotel dotični kaplan dati odveze, ker je povedala, da čita — o joj! »Edinost«. Žena je odšla na to k dekanovi spovednici, kjer je takoj dobila odvezo za ta grozni greh. Tu velja pač ona prislovica našega kmeta, ki pravi: »Kolikor f..... toliko bogov«. Brez nadaljnjega razmotrivanja.

o Blizu Trebč v tržaški okolici je bil dne 13. t. m. okolo polu 8. ure zvečer po toiovajih napaden Peter Ferluga, posestnik na Konkonelu. Iz obcestnega borovega gozdiča je skočil razbojnik ter mu zagrabivši ga za prsa, zaklical: »Halt«! Ko sta se nekoliko časa ruvala, se je Ferluga osvobodil in začel bežati. A takoj na to so skočili še štirje iz gozdiča in jeli streljati za bežečim. Napadeni je zaradi previdnosti skočil s ceste in bežal preko polja, proti vasi Bane. Tu je ves prepaden, bled in upehan pripovedoval, kaj se mu je zgodilo. Revez se je komaj držal po koncu. O tatovih — kakor navadno — ni nobenega sledu.

o V Zgoniku na Krasu je bil izvoljen pretekle dni za župana kmet Ivan Škrk v Saležu, ki je na glasu kot dober, pošten in nepristranski mož. Pristaš bolj S. L. S., Grilanc, je pa odložil svoj mandat in istotako neki Gruden. Sedaj bo menda mir in pričakuje se dobrega dela v korist občine, v kar pomozi Bog.

o Ponarejalci denarja Gorica-Trst. V Gorici so aretirali Othela Colombanija in Mih. Donaggia zaradi ponarejanja in razpečavanja avstrijskih bankovcev. Pri preiskavi sta izpovedala aretiranca, da sta prišla v Gorico iz Trsta. O tem je bila obveščena brzojavno tržaška policija, ki je

avedla takoj hišno preiskavo v bivšem stanovanju aretirancev. Preiskava je imela nepričakovan uspeh. Tržaška policija je prišla na sled več tovarišem aretirancev in je aretirala že dosedaj 5 oseb, več so krivcev pa je pravočasno pobegnilo. Imena aretirancev policija še ni objavila, ker čaka poročil iz Italije, kjer je imela ta obsežna družba glavno delavnico.

Gospodarstvo.

gsp Pokončavanje gosenčjih zapredkov. Vzlic mnogim pozivom in opominom je na nekaterih vrtovih še vedno vse polno belih gosenčjih zapredkov ali mešičkov. Ker je nastopilo toplo, južno pomladansko vreme in se bodo gosence v par dnevih izlegle ter pričele svoje kvarno početje, se vsi lastniki sadnih vrtov vnovič in to zadnjič pozivljajo, da brez odloga vso gosenčjo zalego s svojega drevja odstranijo in na primeren način pokončajo, sicer se bo proti njim kazensko postopalo.

gsp Društvo »Vrtnarska šola« ima svoj redni občni zbor dne 6. malega travna v Kamniku v kavarni Vanossi ob 3. polpodne.

gsp Letina. V našem kmetijstvu je znamenovati lansko leto slabo srednjo letino. Pšenice, rži, ječmena, ovsa je bilo manj nego leta 1911. Turšice se je pridelalo več kakor prejšnje leto in je bila letina v tem pridelku srednje dobra. Ajda se je lansko leto že v drugič ponesrečila, tako, da bo težka za seme. Fižola je bilo več nego leta 1911 in se sme letino za ta pridelek označiti kot srednje dobro. Zelje je imelo srednje dobro letino, bilo ga je precej več nego leta 1911, ko je trpelo vsled suše. Krompirja se je dobilo prešlo leto dokaj več nego leta 1911., čujejo se pa tožbe, da trpi vsled vlage. Krmil, sena in detelje se je dobilo veliko. V vinarstvu je v letu 1912. zaznamovati razun na Vipavskem jako neugodno letino. Pomladanski mraz, obilna moča, pa malo toplote so neugodno vplivali na produkcijo. Tako se je dobilo vina le malo. Na Dolenjskem je bil pridelek zelo pičel, ceni se pridelek na okroglo 103.000 hl proti okroglo 225.000 hl v letu 1911. Tako žalostne trgatve ne pomnijo na Dolenjskem, odkar so svoje, od trtne uši opustošene vinograde obnovili z novimi trtami.

Prosveta.

VII. list Savla-brezverca do Štefana, novega pastirja v Šmihelu pri Novem mestu.

(Vse pravice pridržane.)

(Dalje.)

Žal, da se tu ne moremo spuščati še v nadaljne dokaze; mislim pa, da to zado-

stuje. Glavni dokaz pa je in ostane ta, da je Judeja takrat imela še svojega kralja, če tudi je bil odvisen od Rima, a rimska provinca Judeja takrat še ni bila, torej rimska oblast tudi ni imela nobenega poudara izvršiti tam popisovanje.

Evangelist je pač slišal o tem popisovanju in ker mu je bilo na tem, da spravi prorokovanje o rojstvu pričakovanega kralja Judov na Jezusa, je to priliko pomotoma vporabil kakor smo zgoraj citirali 2. poglavje Lukeževega evangelija.

Torej na tej zgodovinski podlagi ni nič z Jezusovim rojstvom v Betlehemu. To priznava molčeče tudi 4. evangelist sv. Janez v 7. pogl. od 40.—42. vrste rekoč: »Nekateri iz množice čuvši te besede, reko torej: Ta je zares prorok. Drugi pravijo: Ta je Kristus. Drugi pa govore: Ali pride Kristus iz Galileje? ...« Judje, ki so svojega Odrešenika pričakovali iz Betlehema, Jezusa ravno zato niso mogli pripoznati za svojega obljubljenega odrešenika, ker so ga poznali in vedeli, da je bil rojen v Nazaretu.

Ali to ljudsko štetje ni glavno, na kar se katoliška cerkev opira glede Jezusovega rojstva v Betlehemu. Marveč njena glavna opora so prorokovanja. Poglejmo še ta prorokovanja, da se prepričamo, če ni morda tudi med njimi kakih — pomot.

Vzemimo v roke evangelij sv. Matevža, ali kakor ga je naš cerkveni učenjak Janez Evangelist dr. Krek prekrstil: sv. Mateja. Nič se ne bojte, ne bomo se dotaknili skrivnosti spočetja, to prepuščamo vsakemu verjeti po svoje. Sicer pa se s tem ta evangelist ne peča veliko. V 1. poglavju nam evangelist opisuje, kako se je Jožef zbal svoje zaročenke, ko je videl, da je noseča. Hoteč jo na skrivaj zapustiti, se mu prikaže angel v spanju (to je čudno, takrat so se angeli le v spanju prikazovali) in mu reče: Jožef, sin Davidov, ne boj se vzeti k sebi Marije, žene svoje; kajti kar se je v nji zarodilo, je od sv. Duha. Rodila pa bo sina in imenuj ime njegovo Jezus... In na to evangelist pristavi: Vse to pa se je zgodilo, da se izpolni, kar je rekel Gospod po proroku, ki pravi: »Glej devica bode noseča in bo rodila sina in imenovali bodo njegovo ime Emanuel«, kar se tolmači: Bog z nami.«

Evangelist nam sicer ne pove ime tega proroka, pa če ga v sv. pismu poiščemo, ga najdemo; to je prorok Izaija in sicer se po evangelistu citirane besede nahajajo v 7. pogl. 14. v. Da pa mo bolj sigurni, pogledimo ta citat v izvornem hebrejskem besedilu: Glasi se: **hinne ha — alma hara, wejuladet ben wekarat schemo Immanuel.** — Slovenski se mora to glasiti tako: »Glej, mlada žena je noseča in porodi sina, ki ga imenuje Imanu-El, bog z nami. — Kakor vidimo, prorok tu ni mislil na neomadeževano devico, ker taki bi dal drug izraz, namreč »betulah«. Izraz »alma« pa, kojega se Izaija poslužil, pomeni sploh žensko v nosečem stanju, ne glede na to, ali je ista samica ali omožena. Ker se Marija časti celo kot brez madeža spočeta devica, ni mogoče, da bi se te proroške besede nanašale na njo. In to je tudi brez vsakega dvoma res. Ako namreč čitamo to poglavje Izaija od začetka, vidimo, da se njegove besede nanašajo na dogodek, ki se je vršil blizu 700 let pozneje. Prorok namreč pripoveduje: Pekah, kralj Izraela se združi z sirskega kraljem Rasinom, da skupno napadeta Ahaza, kralja Judov. Bog pa pusti Ahazu po proroku

Izaiju sporočiti, naj se kar nič ne boji in naj si od njega (boga) izprosi kako znamenje. Čeravno se Ahaz ne zmeni za to ponudbo, mu jo Izaija vsili in citira zgoraj omenjeni izrek (glej, mlada žena je noseča itd.) Da pa prorok kralju dokaže rešitev pred onima dvema nasprotnikoma, mu obeta z ozirom na tega novorojenega dečka imenom Emanuel, še to le: »Še predno se deček navadi slabozametavati, dobro pa izbrati, bode dežela, pred kojo te je strah, zapuščena od obeh onih kraljev...«

Kakor vidite, se to prorokovanje, ki govori o dogodku več stoletij pred Jezusovim rojstvom, ne more nanašati ob enem tudi na ta dogodek. Tam se govori o mladi noseči ženi, Marija pa je brezmadežna devica, tam prorok govori, da bo dečku ime Emanuel, tu pa angel Jožefu ukaže dete imenovati Jezus. Sicer pa prorok Izaija tudi s svojim prorokovanjem pri Ahazu ni imel sreče. Kajti onadva kralja, katerima je Izaija prorokoval pogin, sta kralja Ahaza prav pošteno zbila in njegovo vojsko uničila.

Kogar zanima, kako se tej očitni pomoti izognita naša dva cerkvena učenjaka, naj pogleda njuno razlago »Zgodbe sv. pisma« 10. zv. str. 75.

(Dalje prih.)

LISTEK.

Oscar Wilde:

Strah v cantervillskem gradu.

Novela.

(Dalje.)

VI. poglavje.

Čez deset minut po tem se oglasi zvonček k čaju, in ko Virginije ni bilo doli, pošlje Mr. Otisova slugo jo poklicat. Ta se kmalu vrne in pove, da Virginije ni mogel nikjer najti. Ker je imela navado hoditi vsak večer na vrt po cvetlice za na mizo pri obedu. Mr. Otisova od začetka ni bila prav nič v skrbeh. Toda ko odbije ura šest, Virginije pa od nikoder, se zares prestraši in pošlje fante po nji pogledat, dočim je sama z Mr. Otisom preiskala vse sobe v gradu. Ob pol sedmih se dečki vrnejo, češ, da ne morejo najti po sestri niti sledu. Sedaj so bili vsi skrajno razburjeni in niso vedeli, kaj bi počeli, ko se Mr. Otis naglo spomni, da je pred nekaj dnevi dovolil tolpi ciganov utaboriti se v parku. Zato se takoj poda v Blackfell Hollow, kjer je vedel da so, v spremstvu najstarejšega sina in dveh hlapcev s pristave. Mali vojvoda cheshirski, ki je bil ves neumen od strahu, je nujno prosil Mr. Otisa, da bi smel iti z njimi; toda Mr. Otis mu ni hotel tega dovoliti, ker se je bal, da najbrže pride do spopada. Ali ko pride na mesto, zagleda, da so cigani že odšli, in bilo je videti, da je bil njih odhod precej nagel, ker njih ogenj je še gorel, in po travi je ležalo nekoliko krožnikov. Washingtona in oba hlapca pošlje preiskat okolico, sam se pa vrne hitro domov in razpošlje

brzjave na vsa policijska nadzorstva v grofiji s prošnjo, naj bi iskala malo deklico, katero so odnesli potepuhi ali pa cigani. Nato si da hitro pripeljati svojega konja in naročivši ženi in trem dečkom, naj sedejo obedovat, odjaha z gromom po cesti v Ascot. Toda komaj prejezdí dve milj, zasliši, kako gre nekdo v skoku za njim. Obrnivši se zagleda malega vojvodo, ki je jahal na svojem poniju, ves rdeč v obraz in brez klobuka.

»Mi je prav žal,« Mr. Otis, reče deček zasopen, »toda tako dolgo ne morem obedovati, dokler je Virginija izgubljena. Prosim vas, ne jezite se name; če bi bili lani dovolili, da bi se bila zaročila, bi vsa tale skrb ne bila nikoli prišla. Kaj ne, da me ne pošljete nazaj? Jaz ne morem nazaj! Nečem nazaj!«

Poslanec se ni mogel zdržati, da bi se ne bil zasmel lepemu, mlademu tiču, in njegova vdanost do Virginije ga tako gane, da se sklone s konja, ga prijazno potrkva po rami in reče:

»Dobro, Cecile, če se nečete vrniti, mislim, da morate jezdit z menoj; toda v Ascotu vam moram preskrbeti klobuk.«

»O, vrag vzemi moj klobuk! Virginijo hočem!« vzklikne mladi vojvoda smeje, in skokoma oddirjata na postajo.

Tam začne Mr. Otis izpraševati postajenačelnika, če niso videli na peronu osebe, ki bi bila odgovarjala popisu Virginije, toda ničesar ni mogel o nji izvedeti. Vendar je postajenačelnik brzjavil po progi gori in doli ter ga zagotovil, da bo skrbno po nji povpraševal. Ko Mr. Otis prinese malemu vojvodi klobuk od trgovca, ki je ravno zapiral prodajalno, odjahata do Bezley, vasice ležeče še štiri milje naprej, za katero so mu rekli, da je to znano bivališče ciganov, ker je bil pri nji velik občinski travnik. Tam zbudita poljskega čuvaja, ampak od njega ni bilo mogoče dobiti nikakih vesti. Prejahata torej še občinski travnik, nato pa obrneta konje proti domu ter prideta na Chase okrog enajstih, do smrti utrujena in skoro počenega srca. Washingtona in dvojčke dobita, ko so ju čakali privratih s svetilnicami, ker je bilo v drevoredu zelo tema. Po Virginiji ni bilo niti najmanjšega sledu. Cigane so dohiteli na brockleyskih travnikih, toda med njimi je ni bilo; svoj nagli odhod so pojasnili s tem, češ da so se zmotili v datumu letnega semnja v Chortonu, zato so odhiteli nanagloma iz strahu, da bi ga ne zamudili. Bili so v resnici zelo žalostni, ko so zvedeli, da je Virginija izginila, ker so bili Mr. Otisu zelo hvaležni, da jim je dovolil v parku se utaboriti, in štirje od njih ostanejo za ostalimi, da bi pomagali iskati. Ribnik je bil izpuščen, in celi Chase prebrskajo križem kražem, toda brez vsakršnega uspeha. Bilo jim je jasno, da je Virginija vsaj za to noč zanje izgubljena in Mr. Otis in dečki odidejo skrajno potrti domov, dočim je peljal grom za njimi

oba konja in ponija. V hallu dobe skupino preplašenega služabništva, uboga Mrs. Otisova je pa ležala v knjižnici na zofi, skoraj zblaznela od strahu in bojazni, a stara gospodinja ji je močila čelo z eau-de-cologne. Mr. Otis jo takoj prisili, da naj nekaj sne, in ukaže vsem prinesiti večerjo. Bilo je to zelo žalostno večerjanje, ker skoro nihče ni izpregovoril besedice, in tudi dvojčka sta bila prestrašena in potrta, ker sta imela sestro res rada. Ko so bili z jedjo gotovi, ukaže Mr. Otis v kljub gorečim prošnjam malega vojvode vsem, da morajo iti spat, češ, da to noč ni mogoče nič več delati, a drugega dne zjutraj zabrzjavi na Scotland-Yard, da naj mu takoj pošljejo nekoliko detektivov. Ravno tisti hip, ko so šli iz jedilnice, začne biti ura v stolpu polnoči, in ko zadoni poslednji udarec, zaslišijo tresk in nageš oster krik; grozovito grmenje groma strese grad, v zraku zaslišijo melodijo nadzemelske godbe, gori na stopnjišču pade z ropotom po tleh del izpolukov, na presledku pride ven Virginija, zelo bleda in bela, držeč v rokah majhno skrinjico. Hipoma so bili vsi gori pri nji. Mrs. Otisova jo strastno objame, vojvoda jo začne dušiti z vročimi poljubi, in dvojčka se spustita okrog skupine v divji bojni ples.

»Moj bog! Dete, kje si bila?« reče Mr. Otis dosti jezno, misleč, da si je dovolila z njimi neumestno šalo. »Cecil je iskaje te prejahal z mano celo okolico, in mama je bila na smrt prestrašena. Drugič si ne smeš dovoliti takšne neslane šale.«

»Izvemši s strašilom! izvzemši s strašilom!« sta vpila dvojčka skakaje okrog njih.

»Hvala bogu, dragica, da smo te zopet našli, nikdar več ne smeš od mene proč,« je šepetala Mrs. Otisova, poljubljajoč tresoč se deklico in gladeč razmršeno zlato njenih las.

»Papa,« reče Virginija mirno, »bila sem pri strašilu. Je mrtvo in morate ga iti pogledat. Bilo je zelo hudobno, toda resnično se je kesalo za vse, kar je naredilo, ter mi dalo pred smrtjo tole škatljico z krasnimi dragocenostmi.«

Vsa rodbina je gledala nanjo kar nema od začudenja; toda Virginija je bila zelo resna in resnična, in obrnivši se jih odpelje skozi odprtino v zapažu na zidu po ozkem, tajnem hodniku nizdol; takoj za njo je šel Washington z gorečo svečo, katero je vzel z mize. Nazadnje pridejo do velikih hrastovih vrat, obitih z zarjavimi žebli. Ko se jih Virginija dotakne, se razlete na težkih tečajih, in stopili so v nizko sobico z obokanim stropom in zamreženim okencem. V zid je bil zazidan velik železen obroč, in nanj je bil prikovan na verigi ogromen okostnjak, ki je ležal zleknjen po kamenitem tlaku ter očitvidno skušal z dolgimi, brezmesnimi prsti doseči lesen krožnik in vrč starodavne oblike, ki sta stala ravno izven njegovega dosega.

Vrč je bil vsekakor nekoč poln vode, ker je bil od znotraj pokrit z zeleno plesnobo. Na lesenem krožniku ni bilo nič, kot kupček prahu. Virginija poklekne poleg okostnjaka in sklenivši ročice začne tiho moliti, dočim so ostali začudeno gledali na strahovito žaloigro, ki se jim je ravnokar odkrila.

»Hej!« vsklikne nenadoma eden izmed dvojčkov, ki je pogledal skozi okno ter skušal uganiti, v katerem krilu gradu leži soba, »hej, stari, ponosni mandelj se je razcvetel. Vidim čisto natančno v mesečni svetlobi cvetje.«

»Bog mu je odpustil,« reče Virginija resno in vstane, a obraz je imela, kot bi bil krasno žarel.

»Kakšen angelj ste!« vsklikne mali vojvoda, jo objame z roko okrog vratu in začne poljubljati.

Razna.

* Morgan, o katerem je »Slov. Dom« poročal, da je dal zdravniku Bastionelliju 100.000 lir za enkratni obisk v Kairu, podal se je sedaj v Rim. — Do Neapla se je vozil s parnikom. Luksus na tem parniku je nepopisljiv; omeniti treba, da premore Morgan tisoč milijonov, a vendar ni srečen, ker je šibkega zdravja. Njegova hrana je ječmen in pa zelo na drobno sesekano meso. — Iz Neapla se je odpeljal v Rim s posebnim vlakom, ki je bil kaj luksurjuzno opremljen z vsem komfortom. V Rimu se je nastanil v »Grand Hotelu«, kjer se ustavljajo i kronane glave. Pisem in brzojavk dobiva mož ogromno število; obiskal ga je med drugimi, še ko je bil v Kairu sam sin nemškega cesarja Viljema ter mu sporočil voščila njegovega očeta. Vse se zanima za njegovo zdravstveno stanje. — Vkljub vsemu neznansko velikemu premoženju in vkljub vsej sijajnosti, je marsikateri kmetič v svoji borni koči mnogo zadovoljnejši kot tisočkratni milijonar Morgan.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

*Lastna tovarna
ur v Svici*

1887

Zahtevajte „JUBILEJNICENIK“ zastoj

1912

Fr. Čuden, Ljubljana

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 15. marca 1913.

Dunaj: 24, 17, 76, 39, 29.

Dvignjene v sredo, dne 19. marca 1913.

Brno: 34, 22, 67, 73, 90.

Gradec: 76, 14, 86, 54, 55.

Razglas.

Občni zbor

„Prve dolenske posojilnice v Metliki“,
registrirane zadruga z neomejeno zavezo,

sklicuje se s tem na dan

**3. aprila 1913 ob 9. uri dopoldne
v zadržno pisarno v Metliki h. št. 15.**

z dostavkom, da ako k temu občnemu zboru v smislu § 34. zadržnih pravil ne pride dovolj povabljenih članov s predpisanimi deleži, se bo vršil na istem mestu in z istim dnevnim redom čez pol ure drug občni zbor, ki bode sklepal brezpogojno.

Dnevni red občnemu zboru je sledeči:

1. Nagovor načelnika;
2. poročilo načelstva glede letnega računa za leto 1912;
3. poročilo nadzorstva glede letnega računa za leto 1912;
4. odobrenje računskega zaključka za leto 1912;
5. poročilo revizije slovenskih zadrug v Ljubljani;
6. volitev načelstva;
7. volitev nadzorstva;
8. določitev v smislu § 21 točka 2 nagrade za poslovanje načelstva, nadzorstva in uradnikov za prihodnja 3 leta;
9. slučajnosti.

Opomba! V smislu § 33 zadržnih pravil se mora vsak zadržnik pri občnih zbora legitimirati s svojo društveno knjižico, sicer nima pravice se udeležiti občnega zbora.

V Metliki, dne 10. marca 1913.

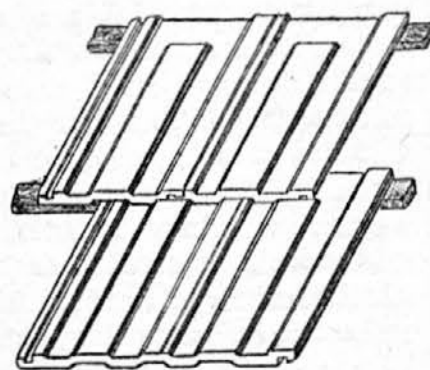
Načelstvo.

Priporočamo našim Kolinsko cikorijo
14 gospodinjam iz EDIJE slovenske tovarne v Ljubljani.

Parna tovarna opeke

v Brdu

p. Vič, tvrdke I. Knez v Ljubljani

priporoča svoje izdelke
:: strojne zidne in ::
vsakovrstne zarezne strešne opeke,
zajamčeno dobre in trpežne kakovosti
po nižani ceni.

Vzorci pošilja brezplačno.
:: Sprejema zastopnike. ::